

ปุ๋ยพืชสด

การสร้างโรงงานปุ๋ยไว้ในไร่นา

ปุ๋ยพืชสด คือ ปุ๋ยอินทรีย์ชนิดหนึ่งที่ได้จากการไถกลบหรือตัด สับ ตัด ในและส่วนต่างๆ ของพืชในขณะที่ยังสด ปกตินิยมใช้พืชตระกูลถั่ว เพื่อเจริญเติบโตเร็ว ขึ้นได้ในดินหลายชนิด ที่สำคัญคือ พืชตระกูลถั่ว สามารถจับหรือตรึงธาตุไนโตรเจน(ที่เป็นธาตุอาหารหลักของพืชจาก อากาศได้) โดยไถกลบในช่วงออกดอกซึ่งเป็นช่วงที่มีธาตุอาหาร และ น้ำหนักสูงสุด ทิ้งไว้ให้ย่อยสลายผุพัง แล้วปลดปล่อยธาตุอาหารให้แก่ พืชที่จะปลูกตาม พืชที่ใช้ปลูกเป็นปุ๋ยพืชสด ได้แก่ ปอเทือง ถั่วพริ้ว โสนอัฟริกัน ถั่วมะแฮะ ไมยราบไร้หนาม พืชตระกูลถั่วต่างๆ เป็นต้น

ประโยชน์ของปุ๋ยพืชสด มีดังนี้

1. เพิ่มปริมาณอินทรีย์วัตถุในดิน(น้ำหนักสด 2-7 ตัน/ไร่ = 800 - 2,800 กิโลกรัมต่อไร่)
2. บำรุงและรักษาความอุดมสมบูรณ์ของดิน เพิ่มธาตุไนโตรเจนซึ่งเป็นธาตุอาหารหลักให้แก่พืช
3. กรดที่เกิดจากผุพังของพืชปุ๋ยสดช่วยละลายธาตุอาหารในดิน ให้แก่พืชได้ดีมากยิ่งขึ้น

4. ช่วยรักษาความชุ่มชื้นในดินและทำให้ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น เสมือนคลุกเคล้า/ฝังฟองน้ำจำนวนมากไว้ในดิน
5. ทำให้ดินร่วนซุย สะดวกในการเตรียมดินและไถพรวน เพราะมีอินทรีย์วัตถุเข้าไปแทรกระหว่างเม็ดดิน
6. ช่วยในการควบคุม ปร่าบหรือตัดวงจรวัชพืชบางชนิดได้เป็นอย่างดี พืชปุ๋ยสดที่แนะนำเจริญเติบโตเร็ว
7. ลดการปริมาณการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้มาก ใช้ในการเพิ่มธาตุอาหารเพื่อทำเกษตรอินทรีย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
8. ลดอัตราการสูญเสียอันเกิดจากการชะล้าง รากช่วยเกาะยึดดิน ขณะที่ต้นช่วยคลุมดิน ลดกระแทกเม็ดฝน
9. เพิ่มผลผลิตของพืชให้สูงขึ้น เพราะกระบวนการการใช้พืชปุ๋ยสดช่วยเพิ่มเติมความเหมาะสมหลายอย่างให้แก่ดิน

ลักษณะทั่วไปของปุ๋ยสด

1. ปลูกง่าย เจริญเติบโตเร็ว ระบบรากแข็งแรง ออกดอกในระยะเวลาอันสั้น คือ ประมาณ 30-60 วัน
2. สามารถให้น้ำหนักพืชสดสูง ตั้งแต่ 2,000-7,000 กิโลกรัมต่อไร่
3. ทนแล้งและทนต่อสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ดีสามารถปลูกได้ทุกฤดูกาล
4. มีความต้านทานต่อโรคและแมลง
5. สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ได้มาก และขยายพันธุ์ได้เร็วเพื่อให้ทันและเพียงพอต่อความต้องการเมล็ดงอกง่ายและมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูง
6. ลำต้นอ่อน ตัดสับหรือไถกลบได้ง่าย เมื่อไถกลบแล้วเน่าเปื่อยผุพังได้เร็ว ปลูกพืชหลักตามได้ใน 7-15 วัน
7. มีธาตุอาหารหลักค่อนข้างสูง ไนโตรเจนได้จากการตรึงจากอากาศ ส่วนฟอสฟอรัส โพแทสเซียม และธาตุอาหารตัวอื่นๆ ได้จา

กาการดูไร่หรือหมุนเวียนภายในดิน โดยเฉพาะกรณีที่มีปุ๋ยเคมี ตกค้างในดินมากๆ แต่พืชปกติใช้ไม่ได้ พืชตระกูลถั่วจะช่วย หมุนเวียนและปลดปล่อยออกมาใช้พืชหลักใช้ได้เมื่อมีการไถกลบ พืชปุ๋ยสดแล้ว

วิธีการใช้พืชปุ๋ยสด สามารถแบ่งการใช้ได้ 3 วิธี คือ

1. ปลุกพืชสดในพืชที่แปลงใหญ่ แล้วทำการตัดสับและไถกลบลงไป ในพื้นที่นั้นเลย
2. ปลุกพืชสดแซมในระหว่างแถวหรือร่องพืชหลัก อาจปลุกพืชสด พร้อมพืชหลัก หรือปลุกหลังจากพืชหลักเจริญเติบโตเต็มระยะหนึ่ง แล้ว
3. ปลุกพืชสดในพื้นที่ในพื้นทีรกรว่างเปล่า แล้วตัดสับเอาส่วนของพืช สดนำมาใส่ในแปลงที่จะปลุกพืชหลัก และไถกลบลงไปที่ดิน

การปลุกพืชปุ๋ยสด ในการปลุกพืชปุ๋ยสดให้ได้ผลดีควรปฏิบัติดังนี้

1. **ลักษณะของดิน** ก่อนปลูกควรปรับสภาพของดินให้เหมาะสม เช่น ถ้าดินเป็นกรด หรือดินเปรี้ยวควรรีใส่ปูนลงไปก่อน จะช่วยให้พืช สดเจริญเติบโตและให้น้ำหนักพืชสดสูงด้วย
2. **เวลาและฤดูกาลที่ปลุก** เวลาที่เหมาะสมที่สุดคือ ปลุกช่วงต้นฝน หรือปลุกหลังจากเก็บเกี่ยวพืช ซึ่งความชื้นในดินยังคงมีอยู่ หรือ ปลุกก่อนการปลุกพืชหลัก ประมาณ 3 เดือน
3. **เมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด** ที่ใช้ปลุกเพื่อไถกลบในพื้นที่ 1 ไร่ ควรใช้ อัตราเมล็ดดังนี้ ปอเทือง 5 กิโลกรัม, โสนอินเดีย 5 กิโลกรัม, โสน คางคก 5 กิโลกรัม, โสนไต้หวัน 5 กิโลกรัม, ถั่วพุ่ม 5 กิโลกรัม, ถั่วเขียว 5 กิโลกรัม, ถั่วเหลือง 5 กิโลกรัม, ถั่วพุ่ม 8 กิโลกรัม, ถั่ว นา 8 กิโลกรัม, ถั่วลาย 2 กิโลกรัม, ถั่วเสี้ยนป่า 2 กิโลกรัม, ไมยราพไร้หนาม 2 กิโลกรัม, ถั่วเว็ลเว็ท 10 กิโลกรัม ฯลฯ

ปริมาณธาตุอาหารของพืชปุ๋ยสดบางชนิด จากน้ำหนักแห้ง (น้ำหนักแห้ง = น้ำหนักสด ½ โดยประมาณ)

ชนิดพืชปุ๋ยสด/พืชตระกูลถั่ว	ไนโตรเจน (%N)	ฟอสฟอรัส (%P ₂ O ₅)	โพแทสเซียม (%K ₂ O)
1. ถั่วมะแฮะ	2.34	0.25	1.11
2. โสนอัฟริกัน	2.87	0.42	2.06
3. แหนแดง	3.30	0.57	1.23
4. ปอเทือง	2.76	0.22	2.40
5. ถั่วพุ่ม	2.72	0.51	2.14
6. ถั่วพุ่ม	2.68	0.39	2.46
7. ใบจำฉา	2.10	0.09	0.40

การตัดสับและไถกลบพืชสด

การตัดสับและไถกลบพืชสดนั้น จำเป็นต้องพิจารณาถึงอายุของพืชสดเป็นสำคัญ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการตัดสับและไถกลบ ควรทำขณะที่ต้นถั่วเริ่มออกดอกไปจนถึงระยะดอกบานเต็มที่เนื่องจากในระยะต้นนี้ต้นถั่วเจริญงอกงามสูงสุด เมื่อไถกลบแล้วจะทำให้ปริมาณอินทรีย์วัตถุ ธาตุไนโตรเจนสะสม และธาตุอื่นๆ ในดินสูงด้วย

สถานีพัฒนาที่ดินพระนครศรีอยุธยา 92/2 หมู่ 2 ต.หันตรา อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา 13000 เชิญเข้าชมเว็บไซต์เพื่อเข้าถึงความรู้และการบริการ ที่ <http://r01.1dd.go.th/aya/> หรือ โทร 035-345893

